

Sayın Başkan, Sayın Başkonsolos, Değerli Konuklar,

TÜSİAD’ın inisiyatifiyle Türkiye-Fransa ve Türkiye-AB ilişkilerindeki önemli bir boşluğu kapatmak amacıyla kurulan bir düşünce kuruluşu olan Institut du Bosphore’un Seminerine hoş geldiniz.

“Küresel Sınamalara Karşı Stratejik Yanıtlar” başlığı altındaki etkinliğimizin, verimli tartışmalara zemin hazırlayacağına inanıyorum.

Değerli konuklar,

Dünya jeopolitiğinde önemli kırılmaların olduğu bir dönemdeyiz:

- Liberal demokratik düzen özellikle refah paylaşımı açısından kapsayıcı olmadı. Hem ekonomik korumacılık, hem de siyasal işbirliği yerine, çatışmacılık ön plana geçti.
- Gerek İkinci Dünya Savaşı sonrası düzenin, gerekse Soğuk Savaş sonrasında koşulları değişiyor.
- Küresel ekonomik entegrasyonun, uluslararası siyaseti de, liberal demokratik yönde dönüştüreceği beklentileri, geçerliliğini kısmen yitirdi.
- Dünya ekonomisi, küresel niteliğini korusa da, ağırlık merkezi Asya-Pasifik bölgesine kaydı.
- Küresel güneyin, belli ülkelerindeki otoriter yönetim modelleri de ,uluslararası siyasette etkili olmaya başladı.
- Sistem hem içeriden, hem dışarıdan ciddi bir baskı altında.

Ekonomik işbirliğine konu olması gereken teknolojik dönüşüm, iklim, sağlık, ticaret, yatırım gibi bir çok konu jeopolitik gerilimlerin parçası haline geldi.

Diğer yandan demokratik işleyiş, kurumları en yerleşik ülkelerde bile popülist yükseliş karşısında aksamaya başladı. Kültürel ve kimliksel gerilimler siyasette ön plana çıktı. Sistemin ekonomik ve siyasal açıdan kapsayıcı niteliği azaldıkça, küresel riskler her yönden artışa geçiyor. Son yüzyıllık dönemin belki de en tehlikeli ve kırılğan dönemlerini yaşıyoruz.

2024 yılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nde daimi üye olan beş ülkeden dördünde seçimlerin yapıldığı bir yıl.

Rusya’da başkanlık, Birleşik Krallık ve Fransa’da parlamento seçimleri yapıldı. Dünya ABD’deki başkanlık ve kısmi kongre seçimlerinin sonuçlarını da merakla bekliyor. Ayrıca Avrupa Parlamentosu seçimleri de bu yıl içinde yapıldı. Bu arada Almanya’da da farklı eyalet seçimleri gerçekleşti.

Bu seçimlerin tamamında sağ popülizmin giderek güç kazandığını ve sistemin yerleşik bir ögesi haline geldiğini söyleyebiliriz. Bu akım 21. yüzyılın başında birbirini besleyen mali kriz, yapısal işsizlik, göçmen krizi ve kültürel değer çatışmalarında kendisine zemin buldu, ancak geçici bir olgu olduğu varsayıldı.

Seçimleri kazanamadıkları noktada bile, merkezdeki siyasal güçlere başta göç ve kimlik konuları olmak üzere, hiza verebilir noktadalar. Fransa da bunun en klasik örneklerinden biri. Sistem kendi içinden, toplumu refah yönünden daha kapsayıcı hale gelecek şekilde, reforme edilmeden de bu kesimlerin cazibesinin ortadan kalkması kolay görünmüyor.

Son yirmi yıllık bu dönem, dünyanın gördüğü en başarılı ulusüstü, ekonomik ve siyasi entegrasyon projesi olan, AB açısından da çok verimli geçmedi:

- 2004'teki doğuya genişlemenin getirdiği, yeni üyelerin bir kısmının, yeterince entegre olamaması,
- Euro krizinin yapısal nedenlerinin ortadan kaldırılamaması,
- Yeşil ve dijital dönüşüm girişimlerinin, sosyal boyutlarının yeterince dikkate alınmaması,
- Göç krizinin dışsallaştırılarak “Kale Avrupası” gibi dışlayıcı bir modele dönüşü

gibi hususlar AB projesine eski cazibesini ve yumuşak gücünü kaybetti. Bugün yaşanan refah ve rekabet gücü kaybını, son gündeme getiren çalışmalardan biri de Draghi Raporu oldu.

Değerli Konuklar,

Küresel bir sorun olan mülteci sorununda, AB'nin şu ana kadarki politikalarına bakacak olursak ,2016'da sığınmacılara ilişkin işbirliği mutabakatı ile de ilişkiler kural ve norm temelli nitelikten, tamamen çıkararak bir alışveriş ilişkisine döndü.

Türkiye'yi küresel bir sorun olan mülteciler konusunda, jeopolitik yönden bir tampon bölge ve sığınmacılar için bir cazibe merkezi olarak gören politikaların devamı mümkün değildir. Bu konunun Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan tıkanmayı aşmak açısından önemini, bu mutabakatın ekonomik, siyasi, demografik ve kültürel sakıncalarını muhataplarımıza sürekli vurguluyoruz.

Türkiye'nin AB süreci bir ilerleme ve reform çıpası niteliğinden ve değerler boyutundan uzaklaştı. Ortak bir gelecek vurgusu, her iki tarafta da görülüyor, genişleme tartışmalarında Türkiye'den bahsedilmiyor. Türkiye-AB ilişkileri açısından önümüzdeki dönemin temel sorunu, AB'yi bir ilerleme çıpası olarak korumak değil, bu ilişkilere çoktan yitirdiği çıpa rolünü geri kazandırmak olmalıdır. Gümrük Birliğinin, yeşil ve dijital dönüşümü kapsayıcı şekilde güncellenmesi gibi tüm pozitif gündemler, bu yanlış yoldan akılcı çıkış stratejisinin öncelikli adımlarıdır.

Fransa gibi AB'nin kurumsal yapısında her zaman belirleyici olmuş bir ülkenin, genişleme konusunda geçmişteki yaklaşımına göre, daha pozitif bir rol oynamasını bekliyoruz.

İki tarafın mevcut ekonomik entegrasyon düzeyi dikkate alındığında, ancak tamamlayıcı olarak düşünülmesi gereken işbirlikleri, alternatif olarak görülmeye başlandı. Durum sürdürülemez bir hale geldi. Fransa'nın da desteği ile, Türkiye-AB ilişkilerinin canlandırılması ve somut bir zeminde ilerlemesi, tüm Avrupa'nın rekabetçiliğine ve açık stratejik özerkliğine katkı sağlayacaktır.

23 milyar dolar ile rekor seviyeye ulaşan ikili ticaret hacmi ve ülkemizin sekizinci büyük tedarikçisi konumunda olan Fransa, Türkiye için stratejik öneme sahip bir ülke. Son dönemde ülkelerimiz arasında üst düzey diyalogun artırılmasına yönelik gayretleri de önemsiyoruz. Genç girişimcilik ekosistemleri arasında sinerji yaratacak, yeni girişimlerin hayata geçirilmesine benzer yeni somut adımlar bunun en güzel örneğidir.

TÜSİAD'ın kurumsal tecrübesi ve entelektüel birikimi ile, ikili düzeydeki öncelikli alanlarda da daima katkı sunmaya hazır olduğunu bu vesileyle bir kez daha hatırlatmak isterim.

Bugünkü tartışmaların, bu alanda bize ufuk açacak çözümlere odaklanacağına inancımı vurgulayarak sözü Sayın Başkonsolosa vermek istiyorum.